

per Filium dato Spiritu sancto. De hac vera fide, quae non est ociosa speculatio, sed vere sentitur in credentibus, paeclare dixit Bernhardus: „Necesse est primo omnium credi, quod remissionem peccatorum habere non possis, nisi per indulgentiam Dei, sed adde et hoc, ut credas, quod per ipsum tibi^r peccata donantur, hoc est testimonium, quod perhibet Spiritus sanctus in corde tuo ⁵ dicens: ‚Remissa tibi sunt peccata.‘ Sic enim arbitratur apostolus: ‚Gratis iustificari hominem per fidem.‘“¹⁴⁵

XCV.

In omni vero agone et in perpetuis exercitijs fidei et inuocationis animi nostri anguntur de duabus potissimum rebus: de dignitate et particularitate. Hanc ¹⁰ luctam, nisi fides vincat, non fit uera conuersio. Quare tentationi de indignitate nostra necesse est opponi particulam „gratis“^s. Omnes sumus indigni nec quis-[G 2r:]quam recipitur aliter, nisi per Filium Dei gratis. Non igitur magnitudine aut multitudine peccatorum depellamus a Deo, sed teneamus hoc dictum: „Gratia exuberat supra peccatum.“¹⁴⁶ Disputationi vero de particularitate, quae est saeuia carnificina conscientiarum, opponenda est particula uniuersalis, multoties repetita in promissione et confirmata iuramento Dei et sancita mandato Dei, in quo nec προσωποληψία nec contradictoriae voluntates sunt.

XCVI.

20

Cum in seria contritione remissio peccatorum fide accepta est, immutabiliter sequi debet noua obedientia, quae propriissime est iuxta Pauli definitionem, militare bonam militiam, retinere fidem et bonam conscientiam.¹⁴⁷ Etsi au- ²⁵ tem haec obedientia in hac vita semper imbecillis est et multis sordibus contamina, tamen necesse est esse in singulis bonum propositum et crescere inchoatam obedientiam, quia Deus non solum praecipit, ut obediamus, sed etiam misit Filium, ut obedientia restituatur in nobis non ut confirmetur regnum peccati. Ideo et Paulus grauissime inquit: „Non regnet peccatum in mortali vestro corpore.“¹⁴⁸

^r Im Druck durch Versalien hervorgehoben.

^s Im Druck durch Versalien hervorgehoben.

¹⁴⁵ Bernhard von Clairvaux, In annuntiatione dominica sermo 1, in: Bernhard von Clairvaux, Opera. Bd. 5, hg. v. Jean Leclercq/Henri Rochais, Rom 1968, 13,10–11. 14,22–15,2. Vgl. Röm 3,28.

¹⁴⁶ Vgl. Röm 5,20.

¹⁴⁷ Vgl. II Tim 4,7.

¹⁴⁸ Röm 6,12.